

در گفتگو با کارشناس فضای سبز عنوان شد:

شهرها بدون فضای سبز، مفهومی ندارند

هدی رضوانی

مصاحبه

امروزه مفهوم شهرها بدون وجود فضای سبز موثر در اشکال گوناگون قابل مقایسه نیست. در این میان، فضاهای سبز شهری به عنوان جزو لاینفک و ضروری پیکره یگانه شهرها در متابولیسم آن‌ها نقش اساسی ایفا می‌کنند.

فضاهای سبز شهری دارای بازدهی اجتماعی و اکولوژیک هستند. مهم‌ترین اثر فضای سبز در شهرها، کارکردهای محیط زیستی یا بازدهی اکولوژیکی آن‌ها است که شهرها را برای زیست مساعد می‌سازد و با آثار مخرب گسترش صنعت و حمل و نقل مقابله می‌کند.

■ با این تفاسیر فضای سبز شهری از اهمیت بالایی برخوردار است؟ این فضاها چه اثراتی به دنبال دارند؟

بله. اهمیت فضاهای سبز شهری به حدی است که امروزه وجود این کاربری به عنوان یکی از شاخص‌های توسعه یافتگی جوامع به حساب می‌آید. از مهم‌ترین اثرات فضای سبز در شهرها می‌توان به کاهش آلودگی هوا، کاهش آلودگی صوتی، تعدیل دما، افزایش رطوبت نسبی، تلطیف هوا، جذب گرد و غبار و... اشاره کرد. اما مهم‌ترین اثرات فضاهای سبز در شهرها، کارکردهای زیست محیطی آن‌هاست که ایجاد تعادل بخشی در متابولیسم شهری از یک سو و بالا بردن سطح زیبایی به واسطه این فضاها، سبب افزایش کیفیت زیستی شهرها می‌شود. در حقیقت فضاهای سبز ریه‌های تنفسی شهرها به حساب می‌آیند.

■ و این فضاهای سبز چه مزایایی دارند؟

فضای سبز را باید علاوه بر محیط شهری در محیط صنعتی هم گسترش داد.

با توجه به اهمیت فضای سبز و تاثیر آن در ارتقاء کیفیت فضاهای شهری، بهبود جنبه‌های زیست محیطی و زندگی شهری و افزایش سلامت و بهداشت شهری، مطالعه در وضعیت فضاهای سبز شهری با بازنگری در روش‌ها، استانداردها و سرانه‌ها در سال‌های اخیر مورد توجه شهرسازان جغرافی جغرفیدان و کارشناسان محیط زیست قرار گرفته است. با این تاکید که توسعه و ترویج فضای سبز شهری می‌تواند فضایی برای نفس کشیدن در شهرهای مدرن امروزی فراهم کرده و فضای شهرها را از آلودگی پاک نماید و به زیبایی بصری آن‌ها کمک کند. از این رو دانش گسترش فضای شهری از اهمیت بسیاری برخوردار بوده و می‌طلبد که برنامه‌ریزی مدونی در راستای توسعه فضای سبز شهری، شناخت مدل‌ها و انواع گیاهانی که می‌توانند زینت فضای سبز شهری باشند و روش‌های نگهداری و شاداب سازی این فضای سبز صورت پذیرد.

الیه پورمختار، کارشناس حوزه فضای سبز و کارشناس ارشد باغبانی با بیش از ۱۰ سال سابقه فعالیت در زمینه تولید گل، گیاه و نهال است که فعالیت‌های خود را به صورت مستمر و جدی در این زمینه پیگیری کرده است. وی مدتی است با همکاری یکی از پژوهشگران حوزه فضای سبز، در زمینه گونه‌های گیاهی بومی در حال انجام کارهای تحقیقاتی و پژوهشی است. این تحقیق بر روی گونه‌های بومی که قابلیت و پتانسیل استفاده در فضای سبز و زینتی شدن دارند، در حال انجام است. به همین بهانه بای گفتگوی این کارشناس حوزه فضای سبز نشستیم تا از اهمیت فضای سبز شهری برایمان بگوید:

■ اگر بخواهید تعریف دقیقی از فضای سبز شهری داشته باشید به سراغ چه تعریفی می‌روید؟

در تعریف فضای سبز شهری می‌توان گفت آن بخش از فضای سبز که در محدوده شهر طراحی و بنا شده، فضای سبز شهری نامیده می‌شود. یا بخشی از سیمای شهر که از انواع گیاهان تشکیل شده است. در جامع‌ترین تعریف هم می‌توان گفت فضای سبز شهری بخشی از فضاهای باز شهری است که در عرصه‌های طبیعی یا مصنوعی آن تحت استقرار درختان، گل‌ها، چمن‌ها و سایر گیاهان است که بر اساس نظارت و مدیریت انسان با در نظر گرفتن ضوابط، قوانین و تخصص‌های مرتبط با آن برای بهبود شرایط زیستی، زیستگاهی و رفاهی شهروندان و مراکز جمعیتی غیر روستایی، حفظ، نگهداری یا بنا می‌شود.

■ در بحث فضای سبز شهری، تنوع زیادی وجود دارد. این تنوع و گوناگونی شامل چه بخش‌هایی می‌شود؟

می‌توان تنوع در فضای سبز شهری را به چند بخش مختلف تقسیم کرد. یکی فضای بزرگ است، متشکل از گیاهان با ساختی جنگلی و برخوردار از بازدهی زیست محیطی و اکولوژیک معین و درخور شرایط زیست محیطی حاکم بر شهر. یعنی بخشی از مناطقی که دارای گیاهان یا هر گونه سبزینگی اعم از درختان، درختچه‌ها، گل‌ها و چمن‌هاست.

قسمت دیگر، فضای سبز به عنوان بخشی از استخوان بندی شهری و به بیان دیگر فضای سبز در کنار اسکلت فیزیکی شهر است. مانند اراضی اماکن مسکونی، تجاری و صنعتی، محل‌های کسب و پیشه و خدماتی، که دارای پوشش گیاهی چند ساله اعم از درخت، درختچه، نهال و گیاهان پوششی است و به منظور استفاده‌های سودمندانه یا زیبایی طبیعی و تلطیف هوا در محدوده و حریم شهری احداث شده یا به طور طبیعی به وجود آمده باشد.

■ چرا شهرها نمی‌توانند بدون وجود فضای سبز شهری باشند؟

فطرت انسان به گونه‌ای آفریده شده است که توانایی‌های بسیاری دارد و این توانایی‌ها بدون ارتباط با زیبایی‌های طبیعی که در زندگی شهری که همان فضاهای سبز می‌باشد به افسردگی و خمودگی منجر می‌شود.

